

't Bieteutje -

Tweemaandelijks tijdschrift van
WIELEWAAL Hoogstraten en
JNM Markvallei

Jaargang 12 Nr. 3

WIELEWAAL

functie	WIELEWAAL	JNM
voorzitter	Marcel Adriaansen Vennweg 2 2321 Meer 03/315.90.40	Tom Verschraegen Minderhoutsestraat 125 2322 Minderhout 03/314.67.25
ondervoorzit. ----- piepverantw.	Leo Van den Heuvel L.d.Konincklaan 395 2320 Hoogstraten 03/314.37.94	Fons Jansen Moerstraat 38 2320 Hoogstraten 03/314.59.25
sekretaris	Ludo Van Beeck Lindedreef 57 2320 Hoogstraten 03/314.71.33	Katrien Knaeps Moerklokstraat 6 2323 Wortel 03/314.37.70
ping	"	Wim Verschraegen Minderhoutsestraat 125 2322 Minderhout 03/314.67.25
mil.besch. nat.hist. nat.beh. sekretaris	Jef Leestmans 's Boschstraat 17 2320 Hoogstraten 03/314.60.14	Dimitri Van Pelt Wim Verschraegen Tom Verschraegen
P.R. (pers e.d.)	Ria Boeren Lage Rooy 23h 2328 Meerle	Dimitri Van Pelt Moerstraat 48 2320 Hoogstraten 03/314.35.14

Konservators

De Koeberg : Leo Van den Heuvel
De Halsche Beemden : Jef Leestmans
Museum Jan Spannenburg : Jos Verschraegen
& Jos Vorsselmans
Hal 14
2322 Minderhout
03/315.76.26

Rek.nr. RESERVATENFONDS HOOGSTRATEN : 035-1758415-40

Bieteut

Hoofdredactie: Fons Jansen
V.U. : Tom Verschraegen
Abonnement voor leden van andere afdelingen: 110,-BF , over te
schrijven op rek. 846-2200711-86 op naam van JNM Markvallei,
Minderhoutsestraat 125 2322 Hoogstraten, onder vermelding van
"Bieteutje 1993"

VOORWOORD

Nu dit derde Bieteutje van 1993 in je bus belandt, zijn we terecht gekomen in één van de boeiendste seizoenen : DE LENTE !

Elke persoon ervaart dit seizoen anders : voor de één is de lente het eerste citroenvlindertje te zien rondfladderen, de andere vleit zich vol ontzag neer bij een helgeel bloempje van het speenkruid, weer andere wachten op de eerste zwaluw, het eerste vuurjuffertje, ...

Een ander boeiend en zelfs spannend aspect aan dit seizoen is het snelle naderen van de proefwerken en de eindexamens. Alle JNM-ers zullen weer hun portie examenstress te verwerken krijgen. Ons huidige schoolsysteem eist van al deze jongeren dat ze zich in de maanden mei en juni desinteressereren van al dit fraais in de natuur. Ze moeten zich concentreren op de (grijze) zwarte lettertjes die hen al dan niet zullen doen "slagen in HET leven".

Toch wil het JNM-bestuur allen het beste toewensen voor de examens, niet in het minste zichzelf !

Gevolg van dit studeren is dat JNM-Markvallei vanaf 9 mei niets meer organiseert. Pas op 27 juni zullen we terug uit onze "lenteslaap" treden. Dan starten we in het kader van het nationale libellenweekend, een libellentocht in de natuurgebieden van Rijkevorsel.

Dit avontuurlijke natuurvoren zal voor velen de ideale kans zijn om zich te ontladen van de studies.

De activiteiten na 9 mei zullen deskundig geleid worden door de Wielewaal waar de JNM-ers zich uiteraard ook kunnen aansluiten.

Gelieve de volgende maanden zoveel mogelijk VLINDER- en LIBELLEN-WAARNEMINGEN door te geven aan de respectievelijke projectleiders!

Zo kan ons recentelijke prestige van "intensief waarnemende" JNM-afdeling nog voort opgeschroefd worden.

Het ga je goed !

Tom Verschraegen

AKTIVITEITENKALENDER!

* zondag 9 mei : bezoek aan de VISBEEK en het KINDERNAUW te Lille

voor meer informatie : zie vorige bijsluit

* zondag 16 mei : open-deur-dag in het Klein Seminarie van Hoogstraten

Op deze dag zal er een stand van onze JNM-afdeling te zien zijn in het kader van de hobby's van de leerlingen

Diegene die deze stand willen "bemannen" kunnen contact opnemen met Koen Michielsens (tel. :314.43.70)

* maandag 31 mei : OCHTENDwandeling in de HALSCHE BEEMDEN

We zullen samen met de vogelwerkgroep van Zundert een bezoek brengen aan onze reservaatjes.

Er zal vooral geluisterd worden naar de prachtige ochtendzang van onze zangvogels !

Wie koning nachtegaal en zijn vriendjes wil horen, moet vroeg uit de veren en om 6.15 aan de Kerk van Hoogstraten zijn. Van daaruit rijden we met de wagen naar de Halsche Beemden.

De frisse fietsers mogen natuurlijk ook rechtstreeks naar de Halsche Beemden rijden.

* zondag 6 juni : bezoek aan het spoorwegbermreservaat het BELS LIJNTJE TE Weelde Statie

We zullen aansluiten bij wiewaalfdeling van Turnhout voor een deskundige uitleg.

afspraak : 13.00 aan 't lokaal voor de FIETSERS !
14.00 aan het Bels Lijntje

* vrijdag 11 juni : NACHTZWALUWENTOCHT IN DE STAATSBOSSEN VAN RAVELS

Hopelijk speelt het weer dit jaar geen parten en zullen we deze merkwaardige vogel wel kunnen bekijken

afspraak : vertrek met de wagen om 20.00 H aan ons lokaal

* zaterdag 26 juni : ROEFEL ofwel Dag van het Kind

Dit is voor kinderen van 6 tot 12 jaar tenzij ik me vergis !

enkele actieve JNM-ers en sters zullen enkele groepjes van deze Roefelaars begeleiden.

meer info : zie plaatselijke pers !

* zondag 27 juni : LIBELLEN

In het kader van het landelijk JNM-weekend organiseert onze afdeling een libellentocht in de natuurgebieden van Rijkevorsel.

De verschillende snuffels en glazenmakers zullen op naam gebracht worden door Tom Verschraegen.

afspraken : 13.00 H aan 't lokaal voor de goede FIETSERS
14.00 H aan de brug van de Avanti langs de weg
Rijkevorsel - Oostmalle

meebrengen (indien in bezit) : netje, de zon, insectengids

ALLES

* 15 mei : AKTIEDAG VOOR DEMOCRATIE EN VERDRAAGZAAMHEID

---) zie elders in dit bieteutje !!!!!!!

* 5 mei : milieuvadvisraad (?)

* 4 juli : jeugdraad

nota : jammer genoeg zullen onze trouwe fans hier geen volleybal-kalender meer vinden.

Dit komt doordat we nu genieten van onze verdiende rust na een zeer zware en spannende competitie.

Onze talrijke fans mogen natuurlijk altijd een fanbal voor ons geven.

tot op de
aktiviteiten!

OPGELET * * * OPGELET * * * OPGELET * * * OPGELET * * * OPGELET

J.N.M.

Volgende personen hebben op datum van 15.03.1993 hun lidgeld voor 1993 nog NIET betaald :

- Bekkers Christoph	- Horsten Dries
- Blockx Bjorn	- Keustermans Robin
- Bogers Francis	- Laurysen Jimmy
- Broekmans Eric	- Leemans Maarten
- Brosens Eric	- Lievens Stijn
- Brosens Dirk	- Michielsens Wesley
- Brosens Heidi	- Pauwels Ilse
- Coppenholle Filip	- Pemen Stijn
- Crauwels Michael	- Van Bergen Kris
- Crauwels Peter	- Van den Bogerd Frank
- De Keuster Katrien	- Van Dijck Bart
- Eelen Dieter	- Van Meel Wim
- Eelen Bert	- Van Opstal Saartje
- Geerts Jan	- Van Schaeren Leen
- Geets Bjorn	- Vangeertruyden Wim
- Verheyen Guy	- Van Luffelen Pieter
- Verheyen Joke	- Verheyen Tin
- Verheyen Tom	- Verheyen Karolien
- Verschueren Bart	

We vermoeden dat bovenvermelde personen vergeten zijn hun lidgeld te hernieuwen of het overschrijvingsformulier verloren is geraakt.

Hernieuwing van je lidgeld gebeurd door het overmaken van
* 450 fr voor 12 tot 25 jarigen
* 350 fr voor piepleden (8 tot 12 jarigen)
* 200 fr voor bijleden (broer of zus reeds lid)

op rekeningnummer : 001-2280592-04

met vermelding van geboortedatum !

Wanneer iemand van bovenvermelde personen hun lidgeld overschrijven naar J.N.M Gent gelieve dit te melden aan Wim Verschraegen zoniet

IS DIT JE ALLERLAATSTE BIETEUTJE !!!!!!!!!!!!!!!

We kregen ook enkele nieuwe JNM-leden bij, nl.

- Ingrid en Geert Brosens
- Leen en Tom Van Delm
- Dries Van de Keybus

Het JNM-bestuur

Voormiddagwandeling Elsacker.

Om 10.00 u stonden een 25-tal JNM-ers, wieweuten en een boswachter bij de Elsacker. We misten echter den Dimi (zondagmorgen!), de Fons en de stereokoten van Wim Aerts en Co. De boswachter vertelde ons de historie van het domein, en vlak daarna vergastte Jef Leestmans ons op een staaltje van zijn geoeftend oor: hij pikte uit de bosgeluiden de roep van onzichtbare boomklevers en -kruipers. Ook werd een nest van een ?-specht signaleerd. Daarna begonnen de JNM-ers naar aloude gewoonte wat achterop te geraken, zodat we de deskundige uitleg van het duo Jef & Danny (boswachter) misten.

Kort daarop trakteerde Geert B. Katrien K. en Tom V. op denneappels, maar een stel piepers wist daar vlug antwoord op te geven. Ze bekogelden hem met denneappels van de gewone en zeeden (van die grote), hierin vurig aangespoord door Ingrid B.

Na het bestuderen van een beginnende mierenhoop haalden we de anderen in. Die waren namelijk gestopt bij een vennetje alwaar de overblijfselen van de beenbreek te zien waren.

Op de terugweg kon ik me aansluiten bij de voorste groep, terwijl Saartje, Marloes en Laia probeerden te verdwalen.

We kregen dubbelloofvaren (*) te zien langs de kanten van de sloten en in de sloot signaleerde Jef een vijverlooptje.

Daarna was het waarnemen afgelopen. We bleven nog even staan voor wat paasbloemen, maar de rest van de weg werd gezellig babbelend afgelegd.

Terwijl bijna iedereen aan het wachten was op de aankomst van Saartje, Marloes en Laia, vond Tom V. een braakbal, die terstond uitgeplozen werd. Hij bevatte haat en gerst!

Aan het lokaal hadden enkelen nog het geluk om Fons' nieuwe kapsel te bewonderen. Ik vind dat hij op de frontpagina van dit Bleteutje moet staan.

(*) varen met lederachtige, kale van tweeërlei vorm, die op vochtige beschaduwde plaatsen in bossen voorkomt (blechnum spicant). Wordt ook sloot- en ribvaren genoemd.

D.M.

Verslag vergadering 28 febr. '93

Aanwezig: Koen Michielsens, Katrien Knaeps, Fons Jansen,
Wim & Tom Verschraegen, Ilse Pauwels, Dimitri
Van Pelt.

Verontschuldigd: Geert & Ingrid Brosens

Programma:

- AUEL
- BRL-actie warenhuizen
- activiteit 7 maart
- varia

1. AUEL (2 - 7 aug. '93)

+/- 20 deelnemers: enkel leden (niet-leden: eerst lid worden
= 200 F)

locatie: wei achter de boerderij van de eigenaar.
(dus niet aan de Our).

we hebben:

- water
- diepvriezer van de boerin ter beschikking
- elektriciteit niet nodig
- 2 gasvuren (we zoeken er nog bij)
- toiletten van de gemeente (1000 F)

tenten:

- tent van 3 op 4 m = voorraad (Jef L.)
- tent om in te koken (fam. Brosens)
- 1 grote legertent (10 op 5 m) voor 's avonds
slapen gebeurt in eigen tentjes.

eten: V E G E T A R I S C H !

- * behalve 1 dag vis en 1 dag vlees (spek ?)
- * iedereen brengt DRINKBUS mee (voor dagtocht)
- * korvee: telkens 1 begeleider
- * Wielewalers mee om te koken ? ev. Koen Pans ?

wat meebrengen ?

- slaapzak + matje
- tent (afspreken met anderen)
- DRINKBUS + GANELLEN + bestek
- zaklaap
- lunchpakket voor 1° middag (in BROODDOOS !)
- rugzak
- kleding: laarzen, sportieve kledij, stevige schoenen,
regenkledij, zwemkledij + handdoeken,
- keukengerei (2 keukenhanddoeken)
- EHBO-kistje (van JNM)
- Barbertje (indien reeds beschikbaar)

ALLES MOET GETEKEND ZIJN !!!

mogelijke activiteiten

- * beekonderzoek Winterspellerbach
- * dagtocht naar Ouren (ver, dus voor ouderen);
voor jongsten: uitstap naar de Burg in Reuland.

Weekindeling (onder voorbehoud)

- ma. : 's morgens vertrek om half 9
- * verkenning van de streek
 - * dagtocht (Ouren/Burg): best 1° dag
(rekening houden met weer, anders dinsdag)
 - * avond: rustig, vroeg slapen
- di.
- * dauwtrappen (ochtendwandeling)
 - * nachttocht (?)
- wo.
- * rustige dag: ploeteren in de Our e.d.
 - * nachtspeel
- do.
- * uitslapen
- vr.
- * Winterspellerbach
 - * avond: kampvuur + vrij podium
briefjes doorgeven
- za.
- * tenten afbreken, alles opruimen
 - * terug thuis tegen 20 uur

kampverantwoordelijken

- * foer : Ilse P.
- * ping : Wim V.
- * kampvoorzitter : Wim/Tom V. (?)
- * terreinchef : Koen H.
- * EHBO-verantw. : Katrien K.
- * excursieleider : Tom V.
- * animatie : Fons J.

groot probleem: vervoer

- * bus (De Vlinder): 11.100 F voor 20 pers. (x2) ! (??)
- * 1 auto OF 2 fietsen (voor inkopen e.d.)
= nog af te spreken + VAN WIE ?
- AUTO WORDT AFGEKEURD. Blijven over:
 - bus = duur (ev. subsidies JNM, maar waarschijnlijk niet;
geen nationaal kamp)
 - fiets ?

prijzen

- * voorschot = ?
- * richtprijs wordt later beslist

Geïnteresseerden kunnen zich reeds melden !

2. BBL-actie

- campagne tegen: hoeveelheid i.p.v. kwaliteit van verpakkingen
- *reductie verpakkingen d.m.v. boodschappentassen hergebruik
- zelftapsystemen
- flessen met statiegeld
- stiptheidsactie 20 maart: inschrijfstrook.
- echte actie (najaar): misschien doen we mee.

3. Tocht 7 maart

- verschillende scholen gekontakteerd
(5^e en 6^e leerjaar in Groot-Hoogstraten + Rijkevorsel)
- "Op zoek naar vogels"
Brief wordt rondgestuurd.

4. Varia

VOLLEYBAL: voor 1 maart moeten we beslissen of we volgend jaar sportief blijven. Antwoord: JA.
(recreavol gaat enkel door bij voldoende geïnteresseerde ploegen).

Het handelsartikel
Herinnering aan de proefrijke P. de Vries 10.

Zondag, 4 april 1993
Weide-vogel-tocht.

Hallo.

U zal mij hier nog niet vaak gelezen hebben, "But hé, here am I". Misschien zal je mij kennen misschien niet dat is de kwestie. Om nu tot het eindelijke verslag te komen heb ik nog ~~een~~ vraagje: "Waarom ben je niet allemaal gekomen dan had ik dit verslag niet moeten ~~schrijven~~?" Gelukkige waren er toch nog 21 leden aanwezig, die dit belachelijk verslag niet zullen moeten lezen en hun tijd niet moeten verspillen.

Het hele verhaaltje begon om 10.00 u. in de morgen, maar omdat sommige sukkelaars te laat kwamen, waaronder ikzelf, maar ik was niet alleen, was het ongeveer 10.15 u. toen we in de regen vertrokken, met allemaal goede fietsen, dachten we. Maar niets bleek minder waar want na een kleine kilometer, had al een arme sukkelaar uit Rijkevorsel reeds een lekke band.

Bij het binnen rijden van het prachtig gehuchtje Achtel werd al een witte kwikstaart waargenomen met onze ogen, een veldleeuwerik waargenomen met onze oren, en zagen we ook enkele kieviten. Toen we Achtel uitreden namen we een enkele wulp waar, die volop bezig was met het uitvoeren van zijn verleidingstrucjes of anders gezegd zijn baltsvlucht. Vlak daarna werden er nog een paar wulpen waargenomen maar dat was nu niet zo meer belangrijk, gewoonweg om de reden dat we er van deze soort net enkele hadden waargenomen. Dus reden we in de koude regen voort tot aan de "Hees", waar we al snel een hoop andere soorten vogels zagen zoals een meerkoet, grutto en zelfs een graspieper. Omdat het nog steeds regent schuilen we in de plaatselijke kroeg "De Schuur", waar we onze heerlijke boterhammen naar binnen speelden. Deze plaats lag dicht bij een vennetje waar nu natuurlijk niets meer te zien was, buiten dan de baltsvluchten van een kievit en een grutto, wat de moeite waard is om een keer gezien te hebben, neem dat van mij aan. Anders vraag je het maar eens aan de personen die daar langs de kant de grutto toe juichten.

Nadat ieder genoeg gegeten had namen we ons stalen ros terug vast en reden naar de twee dichtstbij gelegen vennetjes, waar we ons aantal vogelsoorten nog maar eens vergrootten met een smient en een slobbeend. Dat was het dan zover voor onze verschillende vogelsoorten, maar nog niet voor onze tocht, die zeer koud was en uiteindelijk ingekort moest worden om hoofdzakelijk die reden. Iedereen reed zo snel mogelijk naar huis om zich op te warmen, behalve natuurlijk, hoe kan het ook anders, het bestuur van de JNM, die zich op een heerlijk bekertje soep heeft getrakteerd, die overgebleven was van het laatste JNM-kamp. Tijdens deze traktatie werd dan ook een terugblik gedaan op de tocht, die hoofdzakelijk te koud bleek te zijn net als het voorgaande jaar. Dit was het dan voor dit verslag.

Geert "Pros" Brosens.

Ik dank u voor uw waandacht!

In de hoop ekstra jongeren te stimuleren eens met ons mee op aktiviteit te gaan, hadden we de direktors van alle basisscholen een brief gestuurd met de vraag deze wandeling bij hun vijfdes en zesdes te promoten. Van Wortel kwam al snel de reaktie dat we te laat waren, want zij waren op zee- en natuurklassen.

De aanwezigen zouden om twee uur vertrekken klaar aan het lokaal staan, zodat om half twee de eerste er al stond! Ik schat nu dat we zo ongeveer met 14 nieuwsgierigen zijn vertrokken, waaronder drie nieuwelingen. Wij bleken dan ook nog bereid een steentje bij te dragen aan het milieu en experimenteerden met het systeem fiets-vijvering. Eigenlijk enkel maar omdat de bieteut was vergeten te fluiten dat een fiets onontbeerlijk was.

Gemotiveerd, zolang we niet naar de achterbanden keken, vertrokken we richting eerste halte: de glasbakken achter -piep-. Aanvankelijk merkten we enkel bieteut en merel op, maar even later ook verschillende soorten mussen en een vogel met ronde snavel die een vreemd klikkend geluid maakte en in geen enkele vogelgids terug te vinden bleek. Na wat discussie over de verschillen tussen mann. en vrouw. ring- en huismussen werd de ontdekking van de dag gedaan: een lijstersmidse verscheen onder het waakzame oog van Bart(?). Wim A. wou niet achterblijven wat ontdekkingen betreft, en zag plotseling een echte egel-borstel. Wat verder moest door lastige struiken gekropen worden en riepen molshopen op tot koprollen. De slakkenhuisjes in mijn zakken werden vrij talrijk, dus de overtoolligen gingen eruit. Terug de fiets op, maar enkele banden schreeuwden om lucht.

De Vrijheid over, (maar ik moest natuurlijk wachten,) en via de Lindendreef (zouden we bij de Lu iets gaan drinken?) naar het Belmelslot. Wim A. wist niet dat 't gevang zo modern was aan de achterkant. De eerste sportievelingen waagden zich hier al aan het joggen. Nieuw hier waren wilde eenden, en een wandeling langs de oever van de Mark.

De volgende etappe deed sommige achterbanden wit uitslaan van schrik, waardoor enkelen verplicht werden de sportieveling uit te hangen. Onderweg naar de vijver van Stoops merkte Willem nog een torenvalk op.

Deze waters droegen niet veel vogels op hun oppervlak en we reden richting laatste doelwit: de oude watermolen. En rara, wat zagen we hier? Modderkiekes oftewel waterhoentjes. Dimitri wandelde TE VOET 2 maal de 'waterval' over, ook de verschrikking van een donker bos joeg geen angst aan.

Nog eventjes uitrazen dan rustig naar ons Museum, tot een luide knal de geleerden tot stilstand bracht. Wim V. stond betuurd naar zijn achterwiel te staren: onze oudste had een klapband!

In de K. Boomstraat bleek hoe perfect deze aktiviteit was voorbereid: precies om 17.00u stonden wij voor de deur van het Museum ende lokaal.

ONS KAMP IN AUEL DE OURVALLEI

In België kan je nauwelijks oostelijker gaan dan de Our, een stukje van het Rijnbekken. Hij volgt bijna de Belgisch-Duitse grens en in het Groothertogdom Luxemburg vormt hij zelfs een natuurlijke grens met Duitsland.

Auel, een dorpje aan de Our

Auel is een klein "dorpje" aan de Our. Je zal het waarschijnlijk niet vinden op een wegenkaart (tenzij je een hele goede hebt), het is immers niet meer dan een straat met een 30-tal huizen. Als je toch wil weten waar het ongeveer ligt neem je gewoon een kaart van België, je zoekt Duitsland en het Groothertogdom Luxemburg. Waar de grenzen van België, Duitsland en Luxemburg samenkomen ligt ongeveer Auel (het is een deelgemeente van Burg-Reuland). Onze kampeerweide ligt niet zo ver van de Our, maar wel verder dan vorig jaar (toen hadden we een wei vlak naast de Our). Nu hebben we uitzicht over de prachtige Ourvallei, en dat ze werkelijk prachtig is bewijst de rest van dit artikel...

Een geologische scheidslijn

Ook geologisch gezien kan men zeggen dat de Our een grens

is. Ten westen (aan de Belgische kant dus) ervan liggen de Ardennen, ten oosten (dus in Duitsland) ligt de Eifel. De manier waarop ondergrond en reliëf van beide streken ontstonden, vertoont een grote gelijkenis, maar er zijn ook verschillen. Het grote verschil is dat in de Eifel tijdens de bergvorming ook vulkanische activiteit heerste, wat in de Ardennen eerder zeldzaam was.

Een paradijs voor vogels

De Ourvallei loopt noord-zuid, wat tot gevolg heeft dat veel trekvogels deze vallei volgen op de tocht naar het zuiden. Omdat deze trek niet in de zomer plaats heeft ga ik er verder geen inkt meer aan besteden.

Putters, goudhaantjes, sijsjes, groenlingen, goudvinken, geelgorzen en nog veel meer zangvogeltjes kan je er rustig observeren. Op warme dagen (en met wat geluk dus ook als wij er zijn) maken buizerd en wespendif gretig gebruik van de termiek boven de vallei. Maar als vogelliefhebber kan je enkel maar tevreden zijn als je de twee vrouwen (rode en zwarte) (*milvus milvus* en *milvus migrans*) gezien hebt. Een andere typische vogel voor de streek is de waterspreeuw (*cinclus cinclus*), waarover aan

het eind van dit artikel meer.

Vieze beestjes

Eerst misschien even zeggen dat bij de jnm 'vieze' beestjes niet noodzakelijk vies zijn, in tegendeel zelfs. Men heeft het eigenlijk meer over kleine beestjes zoals vlinders, libellen maar ook over alle andere ongewervelden.

De 'vieze' beestjes die in het water leven geven dikwijls aan hoe zuiver het water is. In deze streek van België blijkt alle water nog van zeer goede kwaliteit (voor de kenners: we haalden zelfs eens een 10 op de biotische index)

Op de hellingen vliegen enorm veel vlinders, waaronder enkele prachtige en zeldzame soorten. Voor de mensen die willen weten welke zoal typ ik hier de meest bijzondere waarnemingen van vorig jaar: koningindepages, grote weerschijnvlinder (waarover verder meer), zilveren maan, keizersmantel, kleine parelmoervlinder, grote parelmoervlinder en natuurlijk bekende soorten (vossen, witjes, dikkopjes, ...).

Verder zagen we daar nog enkele hier niet voorkomende libellen: bosbeekjuffer (met hopen) en de (bij ons) toch wel zeldzame bronlibel.

Het kamp

Ons kamp in Auel wordt geen

luxereisje maar een oerdegelijk, keitof kamp. Het zal een tentenkamp zijn en dus geen verblijf in een 4-sterrenhotel. Over de precieze inhoud kunnen we nog niets verklappen, maar je kan er zeker van zijn dat we veel zullen zien (dat had je al wel gelezen zeker) en dat we enorm veel lol zullen maken.

Als je nog altijd niet overtuigd bent kan je eens aan de 6 Auelezen van vorig jaar (Wim, Tom, Katrien, Ingrid, Dimitri en Koen) vragen hoe goed het wel niet was. En nu maar inschrijven ... (stort gewoon het voorschot!!).

Een vlinder met glans

oftewel de grote weerschijnvlinder

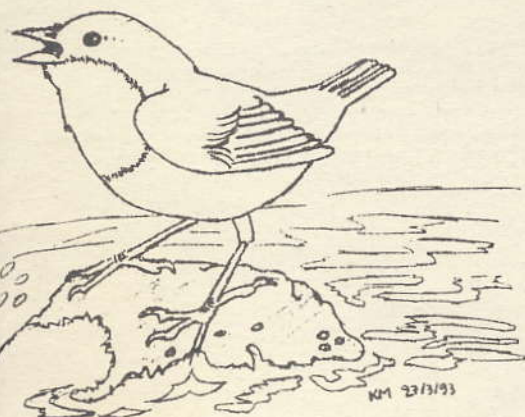
Vorig jaar hebben we deze vlinder gezien. Hij vliegt van eind juni tot begin augustus. Hij komt vooral voor nabij gemengde en loofbossen. De waardplanten zijn de grauwe wilg en de boswilg. Het is een grote, opvallende vlinder. De mannetjes hebben een paarse glans ('weerschijn'), op de bovenzijde van de vleugels. De vrouwtjes zijn nog groter en zijn bruin. Op de bovenkant van de vleugel staat een onopvallende, donkere vlek bij de achterrand.

Over een onderwater wandelaar

oftewel de waterspreeuw

Een typische vogel voor de Ardense
bergrivieren is de waterspreeuw.
Hij scheert laag over het water,
of wipt nerveus rond om voedsel te
zoeken op de oever of op rotsen in
de stroomversnellingen. Dat
zoeken naar voedsel doet hij zo
fanatiek dat dat hij ook onder
water duikt, en daar zelfs een
eindje op de bodem kan lopen,
speurend naar insecten en zelfs
naar kleine visjes. Zijn nest
bouwt hij onder kleine bruggen of
in rotsspleten boven het water.
De waterspreeuw is een bijzonder
energiek vogeltje, steeds leuk om
te zien, en misschien kunnen wij
begin augustus een keer van dit
plezier genieten.

!!!!!!!!!!OPGELET!!!!!!!!!!

!!!!!!!!!!HÉEL BELANGRIJK!!!!!!!!!!

inschrijving kamp

Auel 2/8/93 - 7/8/93

Als je mee wil gaan naar Auel
vragen we om nu reeds in te
schrijven. Het kamp zal 2500 fr
kosten. Bij sommigen zit er in
deze Bieteut reeds een
overschrijvingsformulier, dan had
je je reeds ingeschreven. JE
INSCHRIJVING IS PAS IN ORDE ALS JE
HET VOORSCHOT BETAALD HEBT, dat
voorschot bedraagt 1000fr. We
vragen je dan ook dat in alle
geval VÓÓR 31 MEI te storten. De
rest (nog 1500fr.) stort je pas in
de zomer (je ontvangt dan nog wel
een brief met meer informatie).
Zit er nog geen overschrijvings-
formulier in je Bieteutje en wil
je toch mee naar Auel vraag er dan
snel één aan Wim Verschraegen.

bronnen voor deze tekst:

- dagvlinders van de Benelux
- Bieteut, nr.5, jaargang 11
- wandel en ontdek... de
mooiste natuurgebieden

Koen M.

LENTE IN HET LAND

Op 20 maart begint de astronomische lente. Op dat ogenblik staat het middelpunt van de zon precies boven de evenaar en daardoor hebben zowel het noordelijk als het zuidelijk aardhalfrond een netjes gelijk verdeelde tijd zonneshijn te verwachten. Reeds lang voor dat ogenblik zijn er in de natuur al heel wat lenteverschijnselen waar te nemen. Planten en dieren reageren immers ook op heel andere gebeurtenissen. Als je, bij wijze van voorbeeld, tijdens de nieuwjaarsnacht een merel zijn liedje hebt horen fluiten, dan hoeft dat nog niet het gevolg te zijn van een al te heftige jaarwisseling. Al erg vroeg in het voorjaar zijn vele vogels druk in de weer om het komende broedseizoen voor te bereiden. Naarmate het jaar vordert, neemt het aantal vogels dat zich daarmee bezig houdt zienderogen en horenderoren toe. Denk maar niet dat al het vogelgefluit wordt geproduceerd om de lente wat feestelijker te maken. Al die poëtische vogelzang is 'slechts' een keihard middel in de nog hardere strijd om het bestaan: zo zie je dat ook onze gevederde vrienden een taaie strijd voeren.

Door middel van die zang kunnen soortgenoten van verschillend geslacht elkaar vinden. De typische geluiden van elke soort moeten mogelijke vergissingen uitsluiten. Sexegenoten worden er tevens van verwittigd dat ze best op een wat grotere afstand blijven.

Ook dat is bittere noodzaak. Als straks de eieren uitgebroed zijn en evenveel jonge vogelbekken om voer piepen, is het vaak broodnodig een territorium te hebben van voldoende oppervlakte om er het vereiste voedsel bijeen te kunnen halen.

Teveel vogels van gelijke soort, met bijgevolg dezelfde eetgewoonten, zou de voedselvoorraad te erg belasten en te veel tijd vergen om het kostje bijeen te garen.

Mede daardoor zullen insektenetende vogels nooit in staat zijn alle prooidiertjes in een terrein uit te roeien. Alleen pesticiden kunnen zoiets.

Vogel trek, waarbij vogels niet zozeer de winter in warme en voedselrijke streken doorbrengen, maar op meer noordelijk gelegen plaatsen gaan broeden, is een prachtige aanpassing aan de noodzaak om voldoende eten voor het hele vogelgezin te vinden. Hoe noordelijker de broedplaats, hoe langer de daglengte en hoe meer tijd er beschikbaar is om aan de kost te komen. Verscheidene vogelsoorten passen hun voedsel aan de tijd van het jaar aan. Diverse mezen, insekteneters bij uitstek, waren in de winter overgegaan op het eten van oliehoudende zaden en/of verbollen bij voedertafeltjes - in de winter past hun spijsverteringsstelsel zich daar bij aan.

Uitgesproken zaadeters, zoals de algemeen bekende huismus, voeren hun jongen een dieet van insekten en andere kleine beestjes.

Bij de bloeiende planten is een gelijkaardig verschijnsel te bemerken. 't Is niet om de nieuwe lente kleurrijker te maken dat precies in dit jaargetijde zoveel planten bloeien. Al deze kleurenpracht heeft weer een strikt zakelijk doel, nl. op een soorteigen manier zekerheid bieden dat de bloemen met even soorteigen stuifmeel worden bestoven. Zo'n bestuiving is dan weer nodig om een bevruchting te veroorzaken die aanleiding geeft tot het uitgroeien en rijpen van de vruchten met de zaden. Om zover te geraken moeten stamper en meeldraden tot ze volgroeid en rijp zijn, degelijk beschermd blijven. Daarna komt het erop aan de juiste insecten ter plaatse te lokken en ze op de juiste wijze in contact te brengen met het stuifmeel. Dat stuifmeel moet dan weer, zonder omwegen of een andere kans om verloren te gaan, naar een soortgelijke stamper worden gebracht.

Planten die te vroeg bloeien om een redelijk insectenbezoek te krijgen, kunnen hun voordeel doen met zelfbestuiving of zijn geëvolueerd tot windbestuivers. Hun bloeitijd valt vaak voor de bladeren van de bomen de vrije luchtdoorstroming belemmeren. Zo bengelden al vroeg in het jaar de stuifmeelkatjes van de hazelaar in de nog kille lucht. De vrouwelijke bloempjes zaten stevig vast op de twijgen. Zij moeten zeker tot in de herfst ter plaatse blijven, en ondertussen tot een heuse hazelnoot uitgroeien.

Vaste gedragsregels voor wat er in de natuur gebeurt, zijn moeilijk of helemaal niet op te stellen.

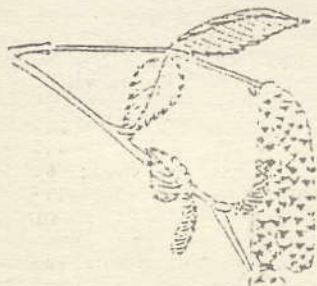
Neem nu de berken; het zijn windbloeiërs, toch valt hun bloeitijd samen met het verschijnen van de bladeren.

Als straks alle bomen weer in het groen staan zal de bloemenkleur en het vogelklankspel enigszins afnemen.

Dat is dan nog geen reden om met gesloten ogen en oren door de natuur te lopen want dan is er weer ander natuurschoon te bewonderen.

Bron: sprokkelblad

B

DAGVLINDERS (werkgroep, inventarisatie, monitoring, ...)

Ook in 1993 "vlinderen" we verder. Ze zullen nog steeds worden geïnventariseerd. Zoals we tijdens de zeer interessante "Vlaams vlinderdag" te Sleidinge vernamen, zal het dagvlinderproject van de J.N.M. worden overgeplaatst naar een aparte werkgroep binnen B.N.V.R. om andere initiatieven ook een kans te geven binnen J.N.M.

We zullen hopelijk dit jaar meer soorten (29) en meerdere exemplaren (1706) inventariseren dan vorig jaar. Speciale aandacht verdienen de eikepage en de kleine ijsvogelvlinder die in '92 niet werd opgemerkt maar ongetwijfeld in onze streek nog moet voorkomen. Voor de eikepage moet je regelmatig met eikeboompjes schudden en de toppen van de eiken afspeuren. In een loofbos met de aanwezigheid van kamperfoelie in halfschaduw en de aanwezigheid van voldoende nectarplanten (o.a. bramen) kunnen kleine ijsvogelvlinders vliegen.

Er zijn ook nog enkele blanco plaatsen op te vullen. Dit is nog de streek van Meer dorp, Maxburg, de Mosten, Groot & Klein Eisel, Meersel-Dreef en sommige plaatsen te Rijkevorsel. Zijn er geen kandidaten uit deze streek om op deze plaatsen te inventariseren?

Vergeet ook niet de algemene soorten nog te noteren !!!

Waarom elk klein koolwitje nog noteren?

Als er bv. weinig kleine vuurvlinders vliegen en men merkt dat er ook weinig algemene soorten zoals bv. het klein koolwitje in het voorjaar is waargenomen, zal de reden te vinden zijn in een slecht voorjaarsweer (strengte vorst, te vochtig, ...).

Zijn er wel vele algemene soorten dan ligt de oorzaak bij het vlindertje zelf (achteruitgang waardplanten, slechte weersomstandigheden tijdens het rupsstadium, ...) of aan lokale oorzaken (maaien op het ogenblik dat de rupsen uit het ei komen en alle veld- en schapezuringen zijn afgemaaid).

Naast het inventariseren van de dagvlinders is er binnen het dagvlinderproject ook een monitoringproject gestart sinds '91. Vanaf dit jaar zal er binnen onze afdeling een vaste route gelopen worden en dit namelijk in de "Halsche Beemden".

Wat is dagvlindermonitoring?

Het volgen van de dagvlinderpopulatie gedurende een lange periode d.m.v. het wekelijks lopen van een vaste route bestaande uit max. 20 secties van 50 meter. Gedurende deze tocht worden alle vlinders genoteerd die 2,5 m links, 2,5 m rechts, 5 m boven en 5 m voor je vliegen.

Deze aantallen worden later verwerkt door het Centraal bureau voor de statistiek te Nederland en wordt uitgedrukt in een aantal per gewandelde 10 km.

Ontstaan

Dit systeem is ontstaan te Engeland (Butterfly monitoring scheme Pollard 1977).

Bij onze noorderburen die in dergelijke projecten steeds jaren op ons voorlopen bestaat dit project al langer binnen de Nederlandse Vlinderstichting.

J.N.M. is met dit project gestart in 1991. IN '91 werden er 14 routes gelopen, in '92 reeds 40 routes.

Wat wordt er genoteerd ?

- * alle vlinders in een denkbeeldige kooi van 5X5X5 m.
- * de beheersmaatregelen of andere wijzigingen aan het biotoop
- * 3 maal/jaar het aantal voedselplanten

Wanneer wordt er een route gelopen ?

- * 1 X per week tussen 1 april en 30 september (26 weken)
- * tussen 10.00 en 16.30
- * als er geen neerslag valt
- * bij minder dan 5 beaufort
- * temperatuur $\geq 17^{\circ}\text{C}$ of tussen 13°C en 17°C als er minder dan 40% bewolking is

Het nut van zo'n monitoringproject

Het monitoren van vlinders geeft inlichtingen over :

1. oorzaken van veranderingen in vliegtijd, aantallen, aantal generaties op lokale, regionale of Vlaamse schaal op basis van de gegevens die gedurende verscheidene jaren verzameld zijn.

mogelijke oorzaken :

- wijziging klimaat (broeikasteffect, ...)
- verzuring
- weersomstandigheden
- verdroging (dalende grondwaterstand)
- bemesting
- wijziging in landbouwtechnieken
- ...

2. lokale oorzaken indien de waarnemingen verschillen met de Vlaamse.

oorzaken = punt 1 maar dan op kleinschaliger basis.

3. invloeden van natuurbeheer op dagvlinders door beheerde secties te vergelijken met regionale of Vlaamse gegevens

gegevens over :

- effect van maaien (tijdstip, aantal maaibeurten, manueel of mechanisch, soort machines, afvoer van maaisel, diepte van maaien, alles ineens of gefaseerd maaien, ...)
- begrazing (soort begrazers, intensieve of extensieve begrazing, gans het jaar of tijdelijk begrazen, ...)
- wegbermen (tijdstip, aantal maaibeurten, ...)
- effect van verhoging van de waterstand op de vlinders
- ...

doel

Het opsporen van vlinders.

Het opmerken van aantalsveranderingen, het zoeken van de oorzaken en het tijdig nemen van de nodige beheersmaatregelen.

Hoe meer gegevens er verzameld worden, hoe meer en hoe langer er routes worden gelopen en hoe beter deze routes verspreid zijn over Vlaanderen, hoe nuttiger het monitoren van een bepaalde diersoort wordt.

Waarom dagvlinders monitoren en niet andere insecten ?

Dagvlinders zijn namelijk goede indicators omdat :

- zij SNEL en KRITISCH reageren op milieufactoren
- ze gemakkelijk waarneembaar en identificeerbaar zijn
- er weinig soorten voorkomen in Vlaanderen
- ze representatief zijn voor vele insecten en andere diersoorten

BESLUIT

Het inventariseren en het monitoren van dagvlinders mag niet gezien worden alsof maar één beperkte diersoort wordt gevolgd en belangrijk is. Dagvlinders zijn representatief voor de ganse groep van insecten en andere diersoorten. Bepaalde dagvlinders stellen hoge eisen aan hun biotoop zodat deze als kwaliteitsindicatoren kan beschouwd worden.

Het geeft tevens een beeld van de kwaliteit van het biotoop : nl. de botanische waarde (rupsen zijn afhankelijk van waardplanten en waardplanten zijn o.a. afhankelijk van een zekere bodemvochtigheid), het microklimaat (zie vorige bioteuten), de verschillende beheersmaatregelen en de positieve en negatieve gevolgen hiervan.

Iedereen die nog bijkomende inlichtingen wil bekomen, eens wil meewandelen op de wekelijkse route in de Halsche Beemden of wil inventariseren in de blanco plekken, kan steeds bij ondergetekende terecht.

Mag ik ook vragen om de gegevens niet rechtstreeks naar J.N.M. of B.N.V.R. te sturen maar eerst aan mij te overhandigen zodanig dat ik ze kan verwerken voor een plaatselijk verslag.

Wim Verschraegen

T-shirt JNM-Markvallei

Over dit initiatief is nu reeds een jaar gesproken. Er is echter nog nooit schot gekomen in de zaak. Er waren wel enkele ontwerpen die men niet goed vond, maar er zijn nooit nieuwe voor in de plaats gekomen.

Vandaar mijn allerlaatste inspanning om dit project toch te verwezelijken.

- * alle nieuwe ontwerpen dienen af te zijn VOOR 20 MEI !!!!
- * diegene die niet kunnen tekenen maar wel ideeën hebben, kunnen dit neerpennen zodat ze door anderen getekend kunnen worden
- * waar kunnen t-shirts het goedkoopste gedrukt worden ?
- * wie wil zo'n t-shirt

LAAT IETS WETEN AAN 'T BESTUUR VOOR 20 MEI !!!!

OPROEP MEDEWERKING LIBELLENPROJECT MARKVALLEI 1993

Op de volgende pagina's vindt u een beschrijving over het leven en de bedreigingen van libellen. Menig lezer van het bieteut-je zal wel iets voelen voor deze fascinerende insectenfamilie.

Daar 1993 het laatste waarnemingsjaar wordt van dit project, is het van groot belang, zoveel mogelijk waarnemingen te doen in onze gemeenten Hoogstraten en Rijkevorsel. Deze gemeenten zijn in het verleden bijna niet bestudeerd geworden op dit vlak.

ER VALT DUS NOG HEEL WAT TE ONTDEKKEN !

In 1992 werden er een 22-tal waarnemingen van JNM-Markvallei opgesteld aan het K.B.I.N. Deze waren allemaal verricht door de schrijver van deze tekst. Dit aantal kan gemakkelijk verdrievoudigen als er hulp van anderen is.

Al wie het eens "wil proberen", mag zich richten tot mij. Ik beschik over de voorlopige verspreidingsatlas van eind jaren '70 en andere naslagwerken.

Mocht je problemen hebben bij het determinatiewerk (wat in het begin vrij logisch is) mag je altijd komen aankloppen !

WAARNEMINGSFORMULIEREN + WAARNEMINGSKAARTJES LIGGEN TE WACHTEN BIJ TOM VERSCHRAEGEN.

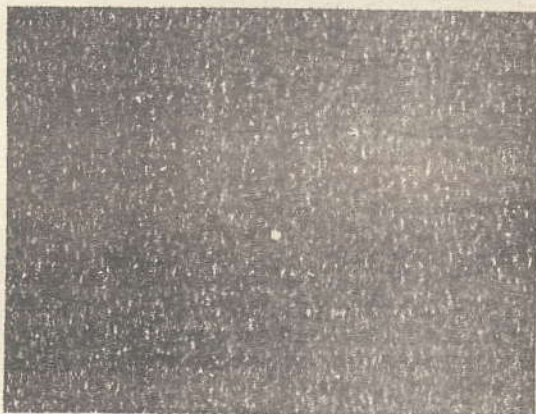
T.V.

Libellen : Twee grote groepen

Onze libellen (Odonata) worden onderverdeeld in twee grote groepen : de juffers (Zygoptera) en de glazenmakers (Anisoptera).

De juffers zijn klein en slank. Het zijn relatief slechte vliegers en hun vlucht is vaak 'fladderend'. Hun vleugels zijn alle vier vrijwel gelijk van bouw en in rust worden ze boven het lichaam tegen elkaar gehouden. De kop is zeer beweeglijk met de hals verbonden en de bolle ogen zijn op de zijkant van de kop, ver van elkaar, ingeplant. De larven van de juffers zijn slank en kenmerken zich door drie, meestalbladvormige kieuwlamellen aan het achterlijf.

De glazenmakers daarentegen zijn fors gebouwd. Het zijn behendige, stoere vliegers en zijn de 'helikopters' van het insectenlegertje. Hun voor- en achtervleugels zijn verschillend gebouwd en verschillen in grootte : de achtervleugels zijn aan de basis veel breder dan de voorvleugels. De grote ogen van de glazenmakers zijn, in vergelijking met die van de juffers, steeds minder ver van elkaar verwijderd. De larven zijn meestal gedrongen van vorm, met korte, puntige aanhangsels aan het achterlijf.

Libellen en hun biotoop

De meeste libellensoorten worden aangetroffen in de onmiddellijke omgeving van water. Om te jagen begeven sommige soorten zich tot op enkele kilometers van hun larvemilieu.

Elke libellensoort stelt andere eisen aan haar biotoop. Over het algemeen kan wel gesteld worden dat het water niet te vervuild of te zout mag zijn, dat er genoeg

zuurstof en voedsel moet aanwezig zijn, dat er een min of meer natuurlijke oever moet voorkomen enz.

Het zijn vooral soorten die aan specifieke biotopen aangepast zijn, die erg te lijden hebben van onze milieuverontreiniging en biotoopvernietiging. Enkele typische libellenbiotopen zijn hoogvenen, vennen, laagveenplassen, vijvers, grachten, ...

Levenswijze

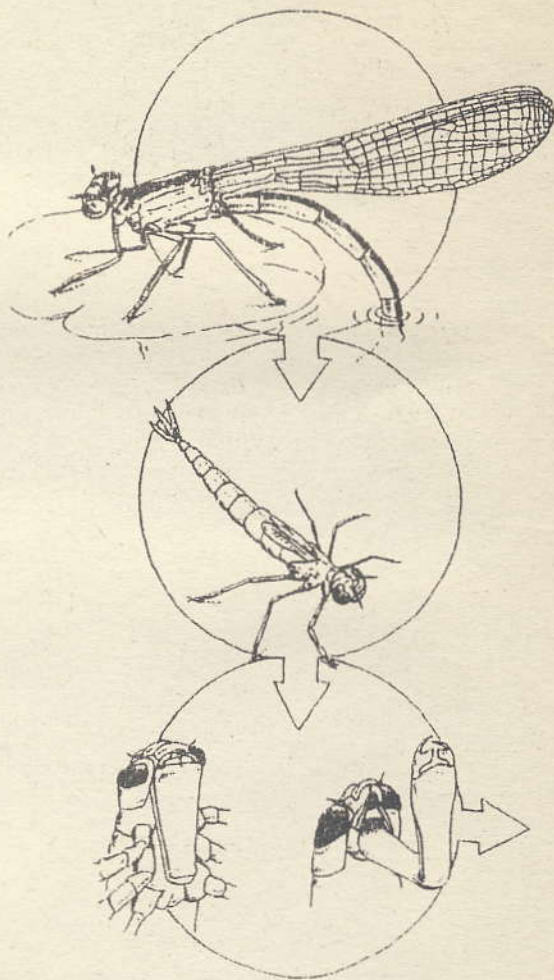
Libellen zijn insecten met een onvolledige gedaanteverwisseling, dit wil zeggen dat ze geen popstadium hebben (zoals bijvoorbeeld bij de vlinders). De libellenlarven gaan na opeenvolgende vervellingen steeds meer op het volwassen insect lijken.

Het ei

De eieren worden steeds in een vochtig milieu afgezet, soms in open water, meestal echter in drijvende of staande waterplanten. Dit verschilt van soort tot soort. Vaak helpt het mannetje hierbij bijvoorbeeld door het bewaken van het wijfje tijdens de eiafzetting.

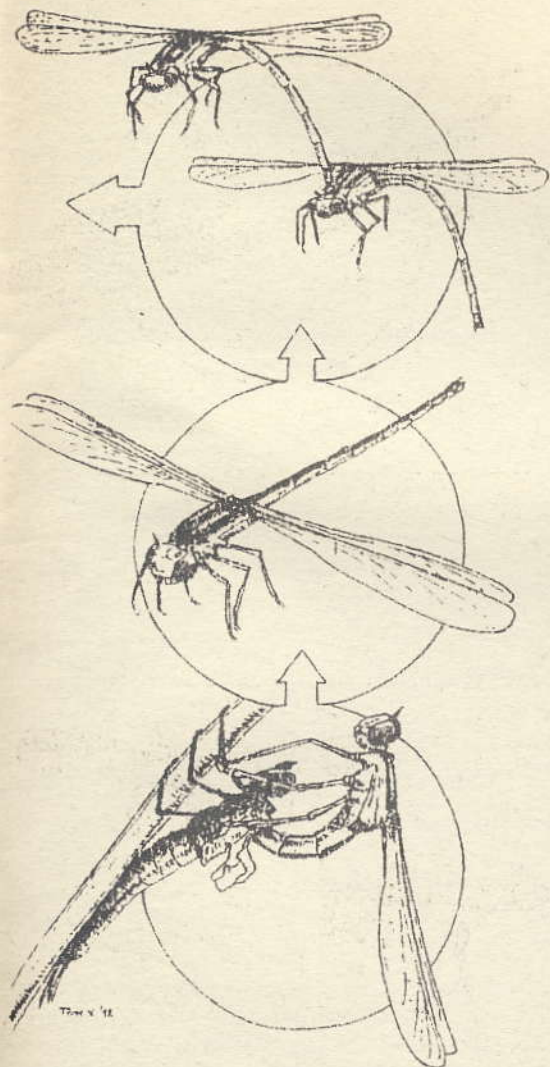
De larve

Alle Belgische libellensoorten hebben in het water levende larven. Libellenlarven zijn echte rovers : ze eten uitsluitend bewegende en levende prooien, gaande van watervlooien tot stekelbaarsjes. Voor hun vraatzuchtig leven beschikken de libellelarven over een vangmasker; dit is een heel bijzondere aanpassing aan hun roversbestaan ! In rust zit het masker opgeklapt onder de kop. Wanneer een prooi wordt waargenomen, klapt het vangmasker open en het schiet razendsnel vooruit. Hierbij wordt de prooi vastgegrepen met de scherpe klauwtjes aan het uiteinde. Het leven als larve kan meerdere jaren duren. Dit is relatief lang als je weet dat het leven als volwassen, rondvliegende libel tot enkele weken beperkt is. Een uitzondering vormt de Bruine Winterjuffer die als imago overwintert.

De metamorfose (gedaanteverwisseling)

Vóór de uiteindelijke metamorfose gebeuren er enkele opvallende veranderingen in lichaamsbouw en levenswijze. De vleugels worden groter, de larve wordt minder beweeglijk en stopt met eten. Af en toe

komt ze gedeeltelijk boven water om de omschakeling naar luchtzuurstof te vergemakkelijken. Voor de metamorfose zelf kruipt de larve uit het water en hecht ze zich vast aan een steen of een plantestengel in de buurt van het water. De meeste libellensoorten ondergaan deze metamorfo-

se in het voorjaar of de zomer.

Het imago

De pas uitgekomen libel kruipt uit de larvebuid en blijft zitten tot de vleugels gedroogd zijn. Gedurende het drogen zijn ze zeer kwetsbaar. Na het uitvliegen zijn de libellen nog niet onmiddellijk geslachtsrijp. Ze moeten eerst een rijpingsperiode van ongeveer twee weken doormaken. Het is in die periode dat libellen zich soms ver van het water begeven om te jagen. Ze voeden zich vooral met vliegen, muggen en andere kleine insecten. Vooral de glazenmakers durven zich ver van het water begeven en koloniseren hierbij vrij gemakkelijk nieuwe biotopen.

De voortplanting

Na de rijpingsperiode keren de meeste soorten terug naar het water. Dit is vaak een andere plaats dan deze waar ze zich als larve ontwikkeld hebben. Het paargedrag is voor elke soort verschillend, maar meestal probeert het mannetje een territorium te bezetten. Hierdoor worden er vaak meer mannetjes aan een waterpartij agetroffen. Het mannetje grijpt het wijfje met zijn tangvormige achterlijfsaanhangsels achter de kop. Het paar vliegt in tandemvlucht rond. Dit paargedrag kan gemakkelijk waargenomen worden aangezien de paring meerdere uren in beslag kan nemen. Vrij snel na de paring legt het vrouwtje de eitjes af. De meeste libellen sterven kort na de paring. De gemiddelde levensduur van een volwassen libel is meestal slechts twee weken.

Bedreigingen

De grootste bedreiging voor libellen is zonder twijfel de vernietiging van hun biotopen. Veel voortplantingsbiotopen zijn ongenoeg verdwenen of dramatisch in kwaliteit teruggelopen. In het kader van het 'waterbeheer' werden talloze kleine beekjes werden gekanaliseerd en rechtgetrokken. Hierdoor zijn deze beken niet langer geschikt als voortplantingsplaats voor libellen. Bovendien wordt door dergelijke ingrepen de hele beekvallei droger zodat de kwaliteit als leefgebied afneemt. Niet alleen de typische soorten voor beken gaan sterk achteruit. Samen met de heide verdwenen bv. de typische soorten van voedselarme vennen. Door recreatie, wildbouw, volstorting en tuilverkaveling zijn natuurlijke of halfnatuurlijke open wateren een zeldzaamheid geworden.

Een probleem dat hier mee samengaat is de vervuiling van onze oppervlaktewateren. Door een gebrekkige ruimtelijke ordening fungeren vele beken als riool. Grote rivieren bevatten praktisch geen leven meer. Voedselarme waterplassen in laag gelegen gebieden worden minder interessant voor libellen omdat ze aangerijkt wordt door meststoffen, afkomstig van de landbouw. Veedrinkpoelen worden vaak volgestort. Kleine beekjes worden nogal eens op brutale wijze geruimd, wat voor massa's libellenlarven fataal is.

Daarbij komt nog dat de weinige overgebleven natuurgebieden vaak 'eilandjes' zijn is een zee van beton of intensieve landbouw. Populaties raken geïsoleerd en de kans dat ze plaatselijk uitsterven neemt sterk toe. Zo kunnen kleine natuurlijke schommelingen in het libellenbestand het

verdwijnen van de soort in geïsoleerde natuurgebiedjes tot gevolg hebben.

Bescherming

Hoewel alle libellen in Vlaanderen bij wet beschermd zijn, is dit in praktijk hoogst onvoldoende. Er is dringend nood aan een afdoende bescherming, vooral van hun natuurlijke biotopen. In de praktijk blijkt het oprichten van natuurreservaten de enige manier om deze biotopen daadwerkelijk te beschermen. Een degelijke ruimtelijke ordening moet de laatste restjes natuur of landbouwgebied beschermen. Er dient ook voldoende aandacht te gaan naar externe bedreigingen van natuurgebieden, zoals verdroging of vermessing.

Natuurlijk moet ook de immense watervervuiling aangepakt worden!

Kennis, bescherming, behoud

Willen we onze libellentauna beschermen, dan is er nood aan een grondige kennis van het voorkomen van onze libellensoorten en de nog aanwezige libellenbiotopen. Bovendien kan het voorkomen van bijzondere libellensoorten een indikator zijn van de waarde van een gebied en een bijkomende motivatie om het te beschermen. Aangezien kolonisatie van afgelegen gebieden zeer moeilijk is, dienen in de eerste plaats bestaande populaties te worden beschermd. Daarom is een kennis van deze gebieden van groot belang.

JNM-libellenproject

Wat ?

Om de verspreiding en het voorkomen van de Belgische libellen beter te leren kennen werd in '82 een inventarisatieproject opgestart door Gomphus, de libellenwerkgroep van België. Dit resulteerde in 1985 in de publikatie van een voorlopige verspreidingsatlas van België en het Groothertogdom Luxemburg. Aangezien er de laatste jaren te weinig waarnemingen binnenkwamen om een volledig beeld te geven van alle soorten in heel Vlaanderen, besloot de Vlezebeestjeswerkgroep van de JNM de inventarisatie wat meer vaart te geven. In navolging van het succesvolle JNM-dagvlinderproject werd besloten om dit inventarisatieproject binnen de JNM te promoten.

Het is de bedoeling op korte termijn zoveel mogelijk **JUISTE** informatie over het voorkomen van libellen in België te verzamelen en in samenwerking met Gomphus in de vorm van een verspreidingsatlas uit te geven. Daarbij zijn ook waarnemingen van algemene soorten uiterst belangrijk. Van vele streken zijn immers nog helemaal geen gegevens bekend !

Voor de plaatsbepaling van de waarnemingen maken we gebruik van de UTM-kode. Deze kode bestaat uit hokken van 10 bij 10 km die op de nieuwe stafkaarten afgedrukt zijn.

Wel moet benadrukt worden dat voor alles de juistheid van de waarnemingen van belang is. Duizenden waarnemingen verliezen hun wetenschappelijke waarde als ze 'besmet' zijn met foutieve gegevens van prestigeverzamelaars of onnauwkeurige medewerkers. Pas als iedereen zijn best doet om nauwkeurig te werken, kan de inventarisatie tot goede resultaten leiden !

Wie ?

Het is zeker niet de bedoeling de inventarisatie te beperken tot de leden van de JNM, wel integendeel ! Iedereen die een libellen-net kan vasthouden en die een libel (**JUIST**) kan determineren, wordt vriendelijk doch beslist verzocht zijn/haar waarnemingen op te schrijven en door te sturen. Wie zich als medewerker meldt wordt regelmatig op de hoogte gehouden van de inventarisatie. Alle waarnemingen zijn van belang !

Hoe ?

Je kan meehelpen door een hele zomer goed uit je doppen te kijken en zoveel mogelijk waarnemingen te verzamelen en te noteren op de waarnemingsformulieren, zoals je er één in deze brochure vindt. (Je kan ze zelf bijkopiëren of gratis bestellen bij het JNM-libellenproject). Mogelijk heb je nog waarnemingen van voorgaande jaren. Als je zeker bent dat deze determinaties juist zijn, moet je beslist ook deze gegevens doorsturen. Je kan ook meehelpen door ons adressen door te geven van andere insektenliefhebbers, die misschien nog niet op de hoogte zijn van het project.

De meeste libellensoorten zijn vrij gemakkelijk juist te determineren (zie overzicht beschikbare werken op de volgende bladzijde). De meest zekere manier is om de dieren te vangen met een degelijk libellen-net. Dit kan enkel op een verantwoorde wijze ! Zorg ervoor nooit een libel te beschadigen. Ekstra voorzichtigheid is geboden bij pas uitgevlogen, weke exemplaren. Deze dieren kan je best niet vangen. Als je kennis al wat meer gevorderd is kan je ook larven determineren en op die manier verspreidingsgegevens verzamelen.

Nuttige tips van Dokter Broedsmoelkikker
= konkurrent van Dokter de Reiger

Onlangs heeft men ontdekt dat de verschrikkelijke ziekte Lepidopterolitis ook dit jaar weer heeft toegeslagen. De plaag is overgewaaid van onze Noorderburen, waar inmiddels heel wat onderzoek is verricht naar de herkomst, de manier van overbrengen, de levensduur, de veranderingen in lichaamstemperatuur, enz.

Het is een ziekte, die je, als je ze te pakken hebt, nooit meer loslaat. Je bent dus voor eeuwig, of laat ons zeggen totdat je onder de zoden ligt, gedoemd ermee te leven. Ook zijn er periodes van hevige symptomen en van minder erger periodes kan men ook wel spreken. Zo is de ergste periode van maart (half maart, alhoewel dit jaar begin maart) tot half september, met de echte hoogtepunten rond de grote vakantie en in de vrije tijd van de zieken.

Het is geen SOA, maar mondeling contact kan toch aal voldoende zijn. Waag het vooral niet om er lektuur over te raad plegen want ik vrees dat het alleen maar erger zal worden. De enige remedie tegen deze ziekte is te verhuizen naar de Noord- of de Zuidpool, daar is het immers zo koud, dat je kan aannemen dat je lichaamstemperatuur voldoende zal dalen zodat de ziekte verwekker geen kans krijgt om zich te ontpoppen!

Personen die aan de ziekte lijden kan je herkennen aan de volgende symptomen:

- * vangen wel degelijk
- * vangen af en toe niet en dan hebben ze pijn (zot zijn doet niet zeer)
- * zijn in het bezit van boekjes zoals 'Vlinders van de Benelux'
- * zijn nooit verliefd, want ze zouden het nooit over hun hart krijgen om vlinders op te eten, zodat ze er in hun buik zouden hebben. (Alhoewel...)
- * lijden aan spontane achtervolgingsdrang
- * hebben een uiterste drang om alles op te schrijven en wat dan onze Hoogstraatse regio betreft naar de Staf te sturen. Hij heeft deze ziekte hier namelijk binnengebracht!
- * willen altijd den eerste van alles gezien hebben.

Awel, dat is zowat alles, op de rest kom ik nu snel niet. Misschien voor de volgende keer. In ieder geval als ge niet ziek wilt worden, kleed u goed aan want 't is weer veraderlijk weer!

P.v.P.

Pieprubriek

kwies

- 1) 't is geel en het hangt in de lucht, behalve als het rood is en in de zee zakt
- 2) 't is klein, 't is geel, 't is zacht en je kan erop springen
- 3) 't is zwart, 't is hard, en je kan er onder liggen
- 4) Wanneer is de hemel zo mooi dat je de vogels eruit weg wil?
- 5) Een modderkieken is
 - a) een watervogel 0
 - b) een waadvogel 0
 - c) een trekkervogel 0
 - d) een volièrevogel 0
 - e) een roofvogel 0
 - f) een zoogdier 0
 - g) een modderkruiper 0
 - h) geen van de voorgaande 0
- 6) Van wie is de rug op de voorpagina?

De juiste antwoorden en de uitslag van de wedstrijd worden in de volgende uitgave gepubliceerd. De deelnameformulieren (deze bladzijde) worden bij mij bezorgd.

Sprokkelende spandoeken

Er was eens, echt niet zo lang geleden, een bos. Het bos was een van de weinige van Vlaanderen dat toen nog overeind stond, maar een of andere gemene rijke stinker had er andere plannen mee! Deze hollander woonde in een kasteel aan de rand van het bos, en hij voelde zich daar wat eenzaam. Hij wilde meer drukte om hem heen zodat iedereen zou kunnen zien hoe rijk hij eigenlijk wel niet was.

De grote droom van V.S. was een groot golfterrein met een hotelletje erbij, en als het bos geen goede vrienden had, zou het toen onmiddellijk zijn verdwenen. Jaren reeds verdedigden enkele goede kameraden haar met al hun mogelijkheden.

Op een dag stapte de grote boze geldwolf naar de allermachtigsten in de verre hoofdstad, in de ijdele hoop zo zijn droom te kunnen verwezenlijken. Dat viel tegen! De vrienden van het bos kenden ook enkele machtige mensen, zodat ook deze keer een slachtpartij kon vermeden worden. Een grootse optocht met nabetoging gaven blijk van de inzet van de bosvrienden en voorlopig kon de einduitslag van de krachtmeting nog niet gegeven worden. Geen van beide partijen geeft het al op, beiden denken 'De aanhouder wint', maar wie zegt dat de arm van het geld langer is dan de arm van de natuur?

Hoe het allemaal precies is afgelopen, weet ik echt niet, maar binnen enkele maanden is er een toneeltje waar het slot van dit sprookje wordt vetreld. Ik hoop dat jullie heel nieuwsgierig zijn naar de afloop, en verwacht jullie op de eerstvolgende aktiedag, moest dat nog nodig zijn.

Wist je dat ...

- ... Tantan voor ons een huisje gaat kopen op Texel
- ... Pa Koen zijn volk terug leerde pap eten
- ... Pater Leo uit de Congo met zijn insecteval een zeldzame nachtvlinder gevangen heeft. Het was trouwens de eerste maal dat hij dit eiuiltje zag.
- ... Ma Ann v. H de naam bastaardsatijnvlinderrups nu zonder haperen kan uitspreken
- ... ons Dolfke de grootste afnemer van pap was. Zelfs de zure pap kon hij niet onaangeroerd laten
- ... weinig slapen ongezond is, zelfs met lange ij (gouden raad van ons ma !)
- ... ze in de Congo blijkbaar allemaal met hun kleren aan gaan slapen !
- ... Jack wel een bizarre manier heeft om kennis te maken met zijn overnachtingsplaats. Hij begint immers op zoveel mogelijk voorwerpen te "handtokkelen". Weer een vreemde eend in de bijt erbij.
- ... de zegswijze "melk is voor de meutekes" zelfs door de meest stereotiepdenkende wielewaler in diskrediet werd gebracht
- ... sommige "le vin de pays" liever veranderd had willen zien in "CHATEAU MIGRAINE". De namen van deze geoefende wijnkenner doet niet terzake
- ... bierstopjes onmisbaar didactisch materiaal zijn dat zo snel mogelijk verzameld moet worden
- ... den Huug als een aardige botanicus uit de hoek kan komen. Hij kent voor elke plant wel "een" naam
- ... dat zusje Katrien op Texel voortdurend in haar bagage heeft gezocht naar haar stem. Waarschijnlijk vergeten.
- ... 4 associëren niet denken dat anderen ook nog wel iets willen drinken de volgende dag
- ... Ann v.d. H (=van den Huug) een waardige vervangster is gebleken voor Wout Schelp. Dèt wil zeggen dat elke dode vogel voor zijn kop moet vrezen
- ... Tantan een allesbehalve selectieve, maar vooral een zeer gezonde honger had. "Eet niet te veel en niet te laat", kwam niet meer over haar lippen als ~~ze~~ de pap van Koen proefde
- ... Ann en Koen een "zjelaaitest" hielden à la op de koop toe
- ... de ochtendzang van enkele wielewalers niet altijd even zuiver klonk. Ze waren nog maar net terug uit het luie zuiden, zullen we maar zeggen
- ... tijdens de nachtwandeling onze schoenen "vonkskes" maakten
- ... "poesiemaauw" in het Koen-Pa-busje zat
- ... we weer in de periode in Texel waren dat de denneproppen vielen

JEUGDRAAD
HAND IN HAND
WERELDWINKEL

Hoogstraten, 23 april 1993

Beste,

De week van 3 tot 9 mei werd door de Vlaamse Regering uitgeroepen tot "Week voor democratie en verdraagzaamheid". In Hoogstraten beslisten de jeugdraad, de wereldwinkel en Hand in Hand om op zaterdag 15 mei een aktiedag te organiseren in het kader van deze campagne onder het motto : "Verdraagzaam Hoogstraten schildert, fietst en feest".

Wij zouden u willen vragen deel te nemen aan deze aktie om op die manier aan de politici en aan de publieke opinie te kennen te geven dat Hoogstraten kiest voor verdraagzaamheid.

Het programma vindt u in bijlage. Voor meer informatie kan u zich wenden tot één van de verantwoordelijken of tot de dienst jeugdzaken en ontwikkelingssamenwerking (340.19.52.).

In de hoop dat u gevolg wil geven aan onze oproep, groeten wij u vriendelijk,

Voor de Jeugdraad
Gert Van Bavel

Voor de wereldwinkel
Lief Pans

Voor Hand in Hand
Els Fransen

Gert Van Bavel
Markwijk 2
2322 Hoogstraten
03/272.36.93.

Lief Pans
Groenewoud 14
2320 Hoogstraten
03/314.81.09.

Els Fransen
Klinketstraat 16
2323 Hoogstraten
03/314.48.52.

Muurschilderen

18.30 uur : Meersel-Dreef - Klooster
19.00 uur : Meerle - Gemeenteplein
Meer - Vredesboom
Minderhout - Gemeenteplein
19.30 uur : Hoogstraten Dr. Versmissenstraat
Wortel - Boomkes

Fietskaravaan

Na het muurschilderen vertrekt vanuit de verschillende deelgemeentes een fietskaravaan

Happening

20.00 - 21.00 uur : Dr. Versmissenstraat - Hoogstraten
Optreden - Hapjes en drank uit 'den vreemden'

Fuif

21.00 uur - KSJ-lokaal - Hoogstraten

"Minder hout in Minderhout"

"Golven in het bos, natuur naar de klos".

Dit was het motto waaronder een kleine 100 natuurliefhebbers zondag door de Heerlese bossen in Minderhout stapten. "Niet genoeg reclame gemaakt en te weinig volk verwittigd", vond iemand. Anderen spraken toch van een geslaagde opkomst. "Want wie maakt zich tegenwoordig nog druk wanneer een half bos wordt kaal gekapt..."

Alle heibel begon reeds in 1988. Dhr. Van Spaendonck, een Nederlandse projectontwikkelaar, nam zijn intrek in het kasteel te Minderhout. Heerle. "Ooit zaten hier de goudvinkten tussen de frambozenstruiken", mijmerde een wandelaar.

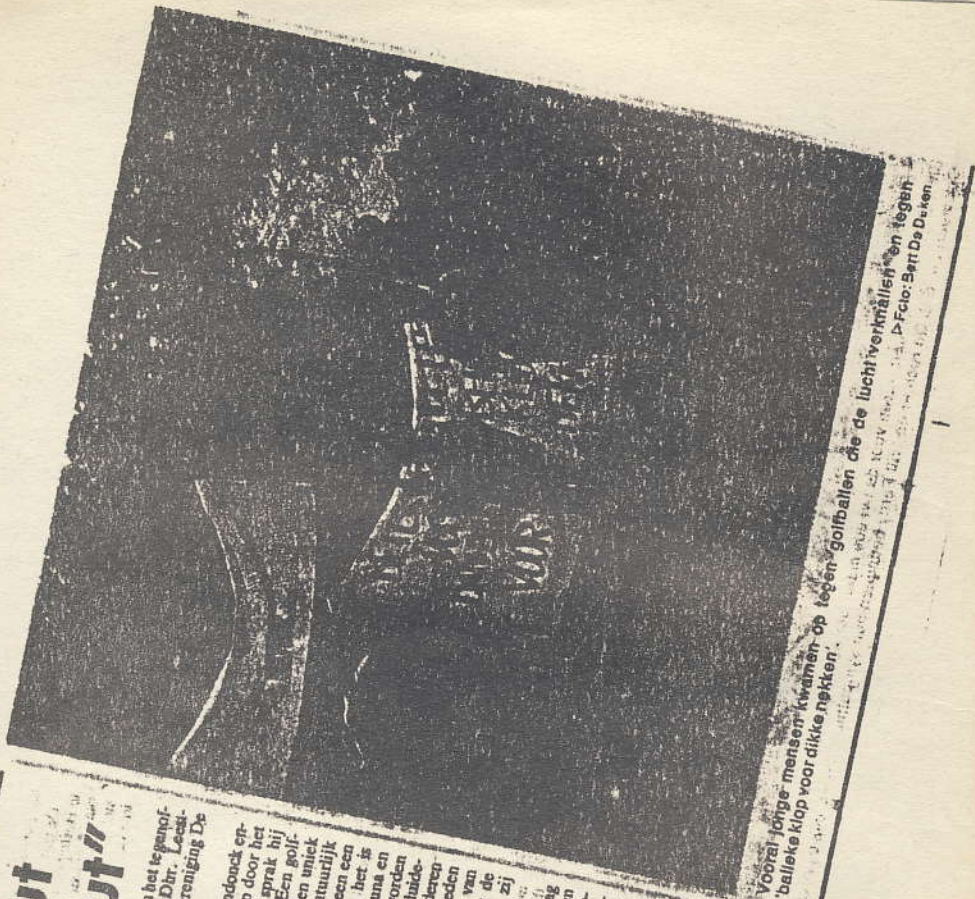
Om maar aan te tonen dat Heerle nog een ongerept stukje Vlaams natuurschoon is (was?) dat gekoesterd zou moeten worden. Van dat koesteren had Van Spaendonck volgens de vreedzame betogers geen (Hollandse) kaas gegeten. Na de bleek namelijk al vlog wat de brave man van plan was: het aanleggen van een golfterrein. Eén van de eerste mensen die

vijf jaar geleden in het tegenwoordig gingen is Dhr. Leekmans van natuurvereniging De Wielewaal.

Terwijl Van Spaendonck enkele meters verderop door het struikgewas tuurde, sprak hij de wandelaars toe. "Een golf-terrein aanleggen in een uitsluitend gebied, dat kan natuurlijk niet. Een bos is niet alleen een stel bomen bij elkaar, het is veel meer. Dat al die fauna en flora vernietigd zal worden door het golfterrein, zal worden blijk. Bovendien is duidelijk één van de armste bossen in Vlaanderen van de armste bossen in de wereld. Ook de bossen van Heerle zijn de laatste uit de Hoogstraalse natuur-regio, zij moeten blijven!"

Bovendien was het zondag de "Dag van de Aarde". Een dag waarop alle natuurliefhebbers stilaan bij de milieuverbondering die Moeder Aarde doet afbrokkelen. Ook daarom trokken de golfgeestanders gisteren hun stoute wandelschoenen aan.

Op hun ludieke spandoeken stelden ze volgende originele vraag: "Minder hout in Minderhout?" Wordt ongetwijfeld vervolgd.

Vooral jonge mensen kwamen op tegen golfballen die de lucht verkrachten tegen de balleke klop voor dikke rijkten.
Foto: Bert De Duken